

ĐÌNH HÁT

Đình lớn nhất xã Xuân Viên còn gọi là đình Hát. Di tích đã được xếp hạng, công nhận di tích Lịch sử - Văn hóa cấp Tỉnh, Quyết định 3822/QĐ-UBND, ngày 30/12/2008. Đình nằm trên cồn cao phía sau làng, xung quanh là ruộng nương, đình hướng Nam. Ngày trước đình có 3 toà thế" chữ "tam". Có một số người nhớ: Toà thượng có long ngai lớn đặt bài vị thờ đức Đại Vương cả Đậu Vĩnh Trường, có một số lại nhớ đình là nơi họp tế hoặc hội họp dân làng. Toà trung, ở giữa là nền tế, hai bên là các bậc cao thấp khác nhau dành cho các vị chức sắc, những nhà nho học trong làng. Toà hạ dành cho đình làng bình thường đến dự.

Phía trước đình là hai cây muỗm lớn. Bên phải cạnh đình là đền thờ Bản thổ và chùa Diên Phúc. Bên trái cạnh đình là nhà dùng để dọn lễ, phụ nữ có thể đứng ở đây dự lễ. Phía trước đình là nền thanh minh và ngày xưa cũng được dùng làm sân diễn. phía ngoài hai cột hoa biểu lớn là ao đình rộng, xa hơn chút nữa là dải Hồng Lĩnh, trong đình có đôi câu đối:

*Bách lý hồ thiên môn, Lam thủy Hồng sơn danh thắng địa
Ức niên long địa vận, Hoa đài Xuân khí thái hoà thiên.*

(Có thời xã Xuân Viên được gọi là Hoa Viên - vườn hoa).



Đình Hát

Chuyện kể: Ngày xưa, vua nhà Lý đi kinh lý phương Nam, đến ngắm xem phong cảnh hùng vĩ của Hồng Lĩnh và chọn đây là nơi nghỉ chân, để tiện những

lần sau vua đến, dân dựng đình. Phần toà trung lúc đầu để lộ thiên và dùng làm sân diễn, vua quan ngồi trong đình hạ để xem hát và đình mang tên đình Hát từ đấy. Sau này đây là nơi tổ chức liên hoan mừng công, mừng chiến thắng sau những cuộc chinh chiến đánh Nam dẹp Bắc, bởi Xuân Viên cũng là nơi hội quân, ém quân. Cùng theo hướng nhà vua ngồi xem (nhìn về phương Bắc), nhà vua cho mở rộng khu dân cư, đó là xã Khải Mông sau này. Có một sự trùng hợp thú vị, trong kháng chiến chống thực dân Pháp và kháng chiến chống xâm lược Mỹ, đình Hát là nơi chỉnh huấn, chỉnh quân, là nơi tổ chức liên hoan văn nghệ của nhiều đơn vị bộ đội ta.

Ngày nay, đình Hát còn lại toà hạ 5 gian là khung nhà cũ và xây thêm tường bao. Bên trong có 3 hương án xây và có xây lại mấy nền ngồi bằng nhau, phía trước có 3 bức cửa đóng, đồ thờ tự còn để lại vài thứ không đáng kể, và bức đại tự “ Mỹ Tục Khả Phong”, cạnh đình còn lại chùa Diên Phúc.

Trước kia lễ khai hạ là lễ lớn nhất, được tổ chức tại đình Hát, để cầu mong quanh năm được “dân an, vật thịnh, tăng tài, phát lộc”. Mỗi làng chuẩn bị một mâm xôi, con gà hoặc thủ lợn, rước cùng với bài vị và sắc phong các đình đền, miếu mạo trong xã. Khi tiếng trống đền thờ Cao Sơn Cao Các nổi lên, các chiêng trống quanh xã hoà theo vang lừng, cờ quạt rực rỡ, người đi rước đi xem náo nhiệt. Sau khi cúng lễ ở đình xong, ban chủ khảo chấm và công bố kết quả hội rước lễ. Thời ấy chuông của làng Minh Lý thường được xếp loại nhất vì vang, ầm, vọng dài hơi... cuối buổi lễ có một số trò chơi như đánh đu, kéo co, cờ tướng, nhưng hấp dẫn nhất vẫn là trò chơi “chơi cù”, có nhưng cù lớn, đình sắc, đánh trúng đánh khỏe chẻ vỡ cù của đối phương.

Ngoài ra, đình làng còn tổ chức lễ tế đình./.